

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПОВІТРЯНОГО ТРАНСПОРТУ

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач випускової кафедри

Олена АРЕФ'ЄВА

“ _____ ” _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)

ВИПУСКНИКА ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВР
СПЕЦІАЛЬНОСТІ 051 «ЕКОНОМІКА»
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА»

Тема: «Ефективність використання виробничої потужності підприємства»

Виконавець: Нечипорчук Максим Сергійович

Керівник: к.е.н., доцент Сімкова Тетяна Олексіївна

Нормоконтролер: к.е.н., старший викладач Сафонік Н.П.

КИЇВ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра економіки повітряного транспорту
Спеціальність: 051 «Економіка»
Освітньо-професійна програма: «Економіка підприємства»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач випускової кафедри

Олена АРЕФ'ЄВА

«___» _____ 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на виконання кваліфікаційної роботи

Нечипорчука Максима Сергійовича

(П.І.Б. випускника)

1. Тема роботи «Ефективність використання виробничої потужності підприємства» затверджена наказом ректора від 26.03.2024 р. № 445/ст.
2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 р. по 16.06.2024 р.
3. Вихідні дані роботи: плани, звіти, фінансова звітність, законодавчі та нормативні акти, статистичні дані, наукові та методичні праці вітчизняних та зарубіжних вчених, електронні інформаційні джерела.
4. Зміст пояснювальної записки: Вступ, теоретичні засади ефективності використання виробничої потужності підприємства, оцінка ефективності використання виробничої потужності ПП «ТРАНС АТЛАС», висновки, список використаних джерел, додатки.
5. Перелік обов'язкового ілюстративного матеріалу: основні компоненти виробничої потужності підприємства; загальна структура виробничої потужності підприємства; види виробничої потужності підприємства; фактори виробничої потужності; основні статистичні показники для оцінки ефективності виробничої потужності; показники ефективності використання транспортних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023; динаміка основних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки; продуктивність праці ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки; активи та зобов'язання ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки; показники ліквідності ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки; основні економічні показники ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки, тис. грн.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Підпис керівника
1.	Видача завдання	13.05.2024	
2.	Дослідити теоретичні аспекти підвищення конкурентоспроможності послуг підприємства	14.05.2024– 17.05.2024	
3.	Провести аналіз конкурентоспроможності послуг транспортного підприємства	18.05.2024– 23.05.2024	
4.	Написання вступу та висновків	24.05.2024– 28.05.2024	
5.	Оформлення пояснювальної записки, графічного матеріалу, підготовка доповіді, передзахист	29.05.2024– 03.06.2024	
6.	Проходження нормоконтролю, перевірка на плагіат, оформлення документів до захисту, рецензування роботи, подання роботи на кафедру	04.06.2024– 07.06.2024	

7. Дата видачі завдання: 13.05.2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____

(підпис керівника)

Тетяна СІМКОВА

(П.І.Б.)

Завдання прийняв до виконання _____

(підпис здобувача)

Максим НЕЧИПОРЧУК

(П.І.Б.)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка до кваліфікаційної роботи «Ефективність використання виробничої потужності підприємства» 57 с., 9 рис., 19 табл., 40 літературних джерел, 4 додатки.

ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА,
КОНКУРЕНТНОСПРОМОЖНІСТЬ, АНАЛІЗ, ЕФЕКТИВНІСТЬ
УПРАВЛІННЯ.

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ПП «Транс Атлас», а предметом – методика й організація діяльності транспортного підприємства у напрямку ефективність використання виробничої потужності.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження ефективність використання виробничої потужності транспортного підприємства, шляхи підвищення ефективності формування використання виробничої потужності транспортного підприємства.

Методи дослідження економічний, графічний та системний аналіз.

Методологічну основу дослідження склали визначення ефективність використання виробничої потужності транспортного підприємства, визначили фактори, що впливають на неї та обґрунтовані методи розрахунку виробничої потужності підприємства.

Зроблено аналіз господарської діяльності підприємства, складу та структура основних засобів та аналіз виробничої потужності, що дозволило надати шляхи підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства.

Отримані в даній роботі результати дозволяють вдосконалювати виробничий процес стосовно підвищення продуктивності праці, розробляти напрями розвитку своїх послуг чи продукції, оцінювати ефективність власної системи управління, і в результаті знищувати слабкі сторони підприємства.

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	8
1.1. Економічна стуність, зміст і структура виробничої полужності підприємства.....	8
1.2. Види, чинники формування та фактори , що впливають на використання виробничої потужності підприємництва.....	12
1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання виробничої потужності підприємства.....	16
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПП « ТРАНС-АТЛАС»	27
2.1. Загальна технічно-економічна характеристика діяльності ПП « ТРАНС-АТЛАС ».....	27
2.2. Аналіз ефективності виробничо-господарської діяльності ПП « ТРАНС-АТЛАС ».....	29
2.3. Аналіз фінансово-економічної діяльності ПП "ТРАНС-АТЛАС".....	36
2.4. Напрями підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства ТОВ «ТРАНС-АТЛАС».....	43
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	53
ДОДАТКИ	58

ВСТУП

У сучасних умовах ринкової економіки ефективне використання виробничої потужності підприємства є ключовим чинником його конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Особливо це стосується транспортних підприємств, які забезпечують своєчасну та якісну доставку товарів, сприяючи розвитку інших галузей економіки. У зв'язку з цим дослідження ефективності використання виробничої потужності транспортних підприємств має велике значення для забезпечення їх стабільного функціонування та підвищення рівня обслуговування клієнтів.

По-перше, підвищення ефективності використання виробничої потужності дозволяє підприємству знизити витрати на виробництво продукції та підвищити її конкурентоспроможність на ринку. По-друге, ефективне управління виробничою потужністю сприяє оптимізації виробничих процесів, що, в свою чергу, забезпечує стабільність функціонування підприємства. По-третє, в умовах зростаючої конкуренції на ринку транспортних послуг, питання підвищення ефективності використання виробничої потужності набуває особливої актуальності. Нарешті, дослідження цієї теми дозволяє розробити рекомендації щодо вдосконалення управління виробничими процесами на підприємстві.

Метою кваліфікаційної роботи є розроблення теоретичних і аналітичних аспектів, практичних рекомендацій з підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства.

Завданнями кваліфікаційної роботи є:

- розглянути економічну природу, зміст та структуру основних засобів компанії та виробничу потужність;
- визначити типи та фактори формування та використання виробничої потужності підприємства;

- розглянути методологічний підхід для розрахунку виробничої потужності підприємства та надання їх підвищення;
- провести загальну техніко-економічну характеристику діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС»;
- проаналізувати ефективність господарської діяльності компанії ПП «ТРАНС-АТЛАС»;
- проаналізувати фінансово-господарську діяльність підприємств ПП «ТРАНС-АТЛАС»;
- проаналізувати основні показники використання виробничої потужності ПП «ТРАНС-АТЛАС»;
- запропонувати напрями підвищення ефективності використання виробничих потужностей ПП «ТРАНС-АТЛАС».

Об'єктом дослідження є господарська діяльність ПП «Транс Атлас», а предметом – методика й організація діяльності транспортного підприємства у напрямку ефективність використання виробничої потужності.

В роботі використані наступні методи дослідження: аналіз та синтез, економіко-статистичний аналіз, порівняльний аналіз, економіко-математичне моделювання, методи експертних оцінок.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості їх використання керівництвом транспортного підприємства ПП «ТРАНС-АТЛАС» для підвищення ефективності використання виробничої потужності та вдосконалення виробничо-господарської діяльності.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці методичних підходів до оцінки ефективності використання виробничої потужності транспортних підприємств. Та обґрунтуванні рекомендацій щодо підвищення ефективності їх використання на прикладі ПП "ТРАНС-АТЛАС".

Структура роботи. кваліфікаційна робота налічує 57 с., 9 рис., 19 табл., 40 використаних джерела.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність, зміст і структура виробничої потужності підприємства

Виробнича потужність підприємства є важливим економічним показником, що відображає його здатність виробляти певну кількість продукції за визначений період часу. Цей показник відіграє ключову роль у визначенні можливостей підприємства щодо задоволення ринкового попиту, оптимізації використання ресурсів та підвищення конкурентоспроможності [12]. В економічній теорії виробнича потужність визначається як сукупність виробничих можливостей підприємства, що характеризуються технічними, організаційними та економічними параметрами [7].

Крім того, економічна сутність включає в себе вивчення різних типів економічних систем, таких як ринкова, командна та змішана економіки. Кожна з цих систем має свої унікальні характеристики, інститути та механізми регулювання, що впливають на економічний розвиток і зростання. Пропоную розглянути табл. 1.1, де наведено науковців, які започаткували термін «економічна сутність».

Таблиця 1.1

Науковці, які започаткували термін «економічна сутність»

Адам Сміт (1723-1790)	Його праця "Дослідження про природу і причини багатства народів" (1776) заклала основу класичної економічної теорії і розглядає сутність економічної діяльності, ринкових механізмів і ролі держави.
Карл Маркс (1818-1883)	У своїй роботі "Капітал" він аналізував економічні відносини і сутність капіталізму з точки зору політичної економії та критики політичної економії.

Джон Мейнард Кейнс (1883-1946)	Його теорії, викладені в "Загальній теорії зайнятості, процента і грошей" (1936), змінили розуміння макроекономічної сутності, особливо ролі державного втручання в економіку.
Альфред Маршалл (1842-1924)	Його праця "Принципи економіки" (1890) систематизувала економічну теорію і ввела багато базових понять сучасної мікроекономіки.

Джерело: узагальнено автором на основі [14]

У табл. 1.2, наведено науковців котрі трактували поняття «економічна сутність».

Таблиця 1.2

Науковці, які трактували термін «економічна сутність»

Леон Вальрас	У своїй праці «Елементи чистої політичної економії» (1874) Вальрас розробив теорію загальної рівноваги, трактуючи економічну сутність через математичні моделі, що описують, як різні ринки та економічні агенти взаємодіють для досягнення рівноваги.
Вільфредо Парето	Відомий за своєю концепцією ефективності Парето, він трактував економічну сутність через аналіз розподілу доходів і ресурсів, підкреслюючи значення оптимізації і добробуту в економіці.
Фрідріх Гаєк	У своїх працях, зокрема «Дорога до рабства» (1944), Гаєк трактував економічну сутність як процес децентралізованої координації через ринкові механізми, стверджуючи, що економічна свобода і вільний ринок є ключовими для ефективного функціонування економіки.
Йозеф Шумпетер	У своїй праці "Капіталізм, соціалізм і демократія" (1942) Шумпетер трактував економічну сутність через процес творчого руйнування, де інновації та підприємництво постійно змінюють структуру економіки.
Джон Кеннет Гелбрейт	У своїх працях, таких як «Економічні теорії та цілі суспільства» (1973), Гелбрейт трактував економічну сутність через аналіз сили великих корпорацій та їхнього впливу на економічну політику і суспільство.
Мілтон Фрідман	У своїх працях, зокрема «Капіталізм і свобода» (1962), Фрідман трактував економічну сутність через призму монетаризму, наголошуючи на ролі грошової політики в контролюванні інфляції та забезпеченні економічної стабільності.
Амартья Сен	У своїх працях, таких як «Розвиток як свобода» (1999), Сен трактував економічну сутність через концепцію людського розвитку, підкреслюючи важливість свободи, можливостей та соціальної справедливості.

Джерело: узагальнено автором на основі [14]

Дослідження економіки підприємства, та економічної інтеграції також є невід'ємною частиною вивчення економічної сутності, оскільки глобалізація і взаємозалежність країн стають все більш важливими в сучасному світі. Економічна сутність є фундаментом для розуміння як окремих економічних процесів, так і економічної системи в цілому [29]. Вона надає інструменти для аналізу і прогнозування економічних явищ, а також для прийняття обґрунтованих рішень в економічній політиці та бізнесі. Виробнича потужність підприємства, будучи ключовим компонентом його діяльності, має економічну сутність, яка визначається його здатністю виробляти певний обсяг товарів чи послуг у певний період з використанням наявних ресурсів. Економічна сутність виробничої потужності підприємства безпосередньо пов'язана з її змістом та структурою [26].

Зміст виробничої потужності включає технічні, організаційні та економічні аспекти. Технічний аспект охоплює фізичний стан і продуктивність обладнання, рівень технологічного розвитку та використання передових технологій [18]. Організаційний аспект відображає ефективність управлінських процесів, структуру управління, планування виробничих процесів, а також розподіл робочих місць і функцій серед працівників [31]. Економічний аспект включає фінансові можливості підприємства, доступність і вартість матеріально-технічних ресурсів, а також ефективність витрат і доходів, пов'язаних з виробничою діяльністю [24]. Основні компоненти виробничої потужності підприємства представлені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Основні компоненти виробничої потужності підприємства

Компонент	Опис
Технічний	Фізичний стан обладнання, продуктивність, рівень технологічного розвитку.
Організаційний	Структура управління, ефективність планування та контролю, розподіл робочих місць.
Економічний	Фінансові можливості, доступність і вартість ресурсів, ефективність витрат і доходів

Джерело: складено автором на основі джерел [21]

Економічна сутність виробничої потужності полягає у здатності підприємства забезпечувати випуск продукції відповідно до ринкового попиту при мінімальних витратах ресурсів. Це вимагає високого рівня технологічного розвитку, ефективного управління виробничими процесами, а також раціонального використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів [14].

Виробнича потужність підприємства формується під впливом внутрішніх і зовнішніх факторів. Внутрішні фактори включають технічний стан і продуктивність обладнання, рівень кваліфікації працівників, ефективність управлінських процесів та організацію виробництва. Зовнішні фактори охоплюють ринкову кон'юнктуру, нормативно-правове середовище, рівень конкуренції та загальні економічні умови [4]. Важливим елементом економічної сутності виробничої потужності є її структура, яка визначає розподіл виробничих можливостей між окремими підрозділами підприємства. Структура виробничої потужності включає такі основні елементи як основні засоби виробництва, допоміжні виробничі підрозділи, технологічні процеси та організаційні структури [33]. Ефективне управління цими елементами допомагає оптимізувати використання виробничих ресурсів, підвищити продуктивність праці та знизити витрати на виробництво продукції [38].

Табл. 1.4 представляє загальну структуру виробничої потужності.

Таблица 1.4

Загальна структура виробничої потужності підприємства

Елемент структури	Опис
Основні засоби виробництва	Обладнання, машини, будівлі та споруди, що використовується у виробничому процесі
Допоміжні підрозділи	Підрозділи, що забезпечують обслуговування основного виробництва (ремонтні цехи, склади, транспорт)
Технологічні процеси	Сукупність операцій і процедур, необхідних для виготовлення продукції
Організаційна структура	Система управління виробничими підрозділами, що включає керівників, інженерів та інших працівників

Джерело: складено автором на основі джерел [27]

Таким чином, економічна сутність пробличої досужності відирнемства полягає у здатності забезпечувати випуск продукції відиснішно до рішкових вимог при мінімальних витратах ресурсія. Зміст і структура вироблитої потужності визначаються технічними, організаційними та сконовошими параметрами, що впливають на ефективність використання ресурсів та продуктивність праці. Оптимізація цих параметрів є важливим завданням для забезпечення стійкого розвитку підприємства та підвищення його конкурентоспроможності на ринку [35].

1.2. Види, чинники формування та фактори, що впливають на використання виробничої потужності підприємництва

Виробнича потужність підприємства є багатогранним показником, який можна класифікувати за різними критеріями. Існують різні вила виробничої потужності, кожен з яких має свої особливості та застосування. Розглянемо основні види виробничої потужності, чинники, що впливають на її формування, та фактори, які визначають ефективність її використання [12].

Види виробничої потужності можна класифікувати на проектиу, розрахункову, установлену та фактичну. Проектна виробнича потужність визначається на стадії проектування підприємства і враховує оптимальні умови функціонування всіх виробничих процесів. Розрахункова виробнича потужність визначається на основі аналізу поточних можливостей підприємства та технологічних процесів. Установлена виробнича потужність відображає максимальні можливості підприємства, виходячи з наявного обладнання та ресурсів. Фактична виробнича потужність відображає реальний обсяг виробництва продукції за певний період часу [18].

Формування виробничої потужності підприємства залежить від багатьох чинників, серед яких можна виділити внутрішні та зовнішні чинники. Внутрішні чинники включають технічні, організаційні, економічні та кадрові аспекти. Технічні чинники визначаються рівнем технологічного розвитку підприємства ,

станом обладнання, використанням новітніх технологій та інноваційних рішень. Організаційні чинники включають структуру управління, ефективність планування виробничих процесів, розподіл робочих місць і функцій, а також систему мотивації працівників [24].

Економічні чинники формування виробничої потужності включають фінансові можливості підприємства, доступність і вартість матеріально-технічних ресурсів, а також ефективність управління витратами та доходами. Кадрові чинники включають рівень кваліфікації працівників, їх досвід, навички та мотивацію до праці. Важливим аспектом є також постійне підвищення кваліфікації персоналу та забезпечення сприятливих умов праці [31].

Зовнішні чинники, що впливають на формування виробничої потужності, включають ринкову кон'юнктуру, нормативно-правове середовище, рівень конкуренції та загальні економічні умови. Ринкова кон'юнктура визначає попит на продукцію підприємства, що впливає на обсяги виробництва та використання виробничої потужності. Нормативно-правове середовище включає закони та регуляторні акти, які визначають правила та умови ведення виробничої діяльності. Рівень конкуренції на ринку також впливає на виробничу потужність підприємства, оскільки конкуренція змушує підприємства постійно підвищувати свою ефективність та адаптуватися до змін ринкових умов [6].

Табл. 1.5 відображає основні види виробничої потужності підприємства та їх характеристики.

Таблиця 1.5

Види виробничої потужності підприємства

Вид виробничої потужності	Характеристика
Проектна	Визначається на стадії проектування підприємства, вказує оптимальні умови фінансування
Розрахункова	Визначається на основі аналізу поточних можливостей і технологічних процесів
Установлена	Відображає максимальні можливості підприємства, виходячи з наявного обладнання та ресурсів.
Фактична	Відображає реальний обсяг виробництва продукції за певний період часу

Джерело: складено автором на основі джерел [21]

Фактори, що впливають на використання виробничої потужності підприємства, можна розділити на внутрішні та зовнішні. Внутрішні фактори включають ефективність управління, рівень технологічного розвитку, якість обладнання, організують виробничих процесів, кваліфікацію персоналу та систему мотивацій працівників. Ефективне управління передбачає оптимізацію виробничих процесів, ефективне планування та контроль, а також забезпечення високої якості продукції. Рівень технологічного розвитку визначається використанням новітніх технологій, інноваційних рішень та модернізацією обладнання. Якість обладнання впливає на продуктивність та надійність виробничих процесів [25].

Організація виробничих процесів включає раціональне планування робочих місць, оптимальний розподіл функцій між працівниками, забезпечення ефективної комунікації та координації між підрозділами. Кваліфікація персоналу визначає здатність працівників виконувати складні виробничі завдання, адаптуватися до нових технологій та підвищувати продуктивність праці. Система мотивації працівників включає матеріальні та нематеріальні стимули, що сприяють підвищенню ефективності праці та персоналу у виробничі процеси [33].

Зовнішні фактори, що впливають на використання виробничої потужності підприємства включають ринкові умови, нормативно-правове середовище, конкуренцію та загальні економічні умови. Ринкові умови визначають попит на продукцію підприємства, що впливає на обсяги вироблення та завантаження обладнання. Нормативно-правове середовище включає закони та регуляторні акти, що визначають правила ведення виробничої діяльності, вимоги до якості продукції, стандарти безпеки та охорони праці [14].

Конкуренція на ринку змушує підприємства постійно підвищувати свою ефективність, адаптуватися до змін ринкових умов та шукати нові шляхи підвищення продуктивності. Загальні економічні умови включають в себе курсові коливання, стан фінансового ринку та інші макроекономічні показники, що впливають на вартість ресурсів та фінансові можливості підприємства [4].

Табл. 1.6 представляє основні фактори, що впливають на закористалив виробничої потужності підприємства.

Таблиця 1.6

Основні фактори, що впливають на закористалив виробничої потужності підприємств

Фактор	Опис
Внутрішні	Ефективність управління, рівень технологічного розвитку, якість обладнання, організація виробничих процесів, кваліфікація персоналу, система мотивації.
Зовнішні	Ринкові умови, нормативно-правове середовище, конкуренція, загальні економічні умови

Джерело: складено автором на основі джерел [27]

Таким чином, види виробничої потужності підприємства та чинники, що впливають на її формування, є важливими аспектами ефективного управління виробничими ресурсами. Виробнича потужність визначається різними видами, серед яких проектна, розрахункова, установлена та фактична. Кожен вид має свої особливості та застосування, що дозволяє підприємству ефективно планувати та організувати свою виробничу діяльність [2].

Формування виробничої потужності залежить від внутрішніх та зовнішніх чинників. Внутрішні чинники включають технічні, організаційні, економічні та кадрові аспекти, які визначають рівень технологічного розвитку, стан обладнання, ефективність управлінських процесів, фінансові можливості та кваліфікацію працівників. Зовнішні чинники ринкову кон'юнктуру, нормативно-правове середовище, рівень конкуренції та загальні економічні умови, що впливають на обсяги виробництва, використання ресурсів та фінансову стійкість підприємства [35].

Ефективне використання виробничої потужності підприємства вимагає комплексного підходу, який включає модернізацію обладнання, оптимізацію

виробничих процесів, підвищення кваліфікації працівників та забезпечення сприятливих умов праці. Це дозволяє підприємству досягти високої продуктивності, знизити витрати та підвищити якість продукції, що в свою чергу забезпечує його конкурентоспроможність на ринку [39].

Таким чином, розуміння видів виробничої потужності, чинників її формування та факторів, що впливають на її використання, є ключовим для ефективного управління підприємством.

Це дозволяє оптимізувати використання виробничих ресурсів, підвищити продуктивність праці та забезпечити стійкий розвиток підприємства в умовах динамічних ринкових змін [21].

1.3. Методичні підходи до оцінки ефективності використання виробничої потужності підприємства

Виробнича потужність є ключовим показником ефективності та продуктивності будь-якого підприємства. Вона відображає максимальний обсяг продукції, яку може виготовити підприємство за певний період часу за умови оптимального використання наявних ресурсів та технологій. Вивчення виробничої потужності допомагає керівникам підприємств планувати виробництво, оцінювати можливості зростання, оптимізувати використання обладнання та робочої сили, а також виявляти вузькі місця у виробничому процесі. Розуміння цього поняття є фундаментальним для забезпечення стабільного розвитку і конкурентоспроможності підприємства на ринку [12].

Виробнича потужність підприємства – це максимальний обсяг продукції або послуг, які підприємство може виробити за певний період часу при оптимальному використанні наявних ресурсів, таких як обладнання, робоча сила, сировина та технології. Вона відображає потенціал підприємства до задоволення попиту на свою продукцію чи послуги та є важливим індикатором ефективності виробничих процесів. Виробнича потужність залежить від кількох факторів,

включаючи технічні характеристики обладнання, кваліфікацію працівників, організацію виробництва та рівень технологічного розвитку [9].

Виробнича потужність підприємства є одним із ключових показників, який відображає здатність підприємства випускати продукцію чи надавати послуги в максимально можливих обсягах при оптимальному використанні наявних ресурсів. Це поняття має важливе значення для всіх аспектів управління виробництвом та стратегічного планування, оскільки дозволяє визначити потенційні можливості підприємства щодо задоволення ринкового попиту, а також виявити слабкі місця у виробничому процесі [32].

Виробнича потужність визначається комплексом параметрів, серед яких особливу роль відіграють технічні характеристики обладнання, кваліфікація робочої сили, якість та доступність сировини, рівень технологічного розвитку та організація виробництва. Важливо розуміти, що цей показник не є сталим і може змінюватися під впливом різних факторів, таких як модернізація обладнання, підвищення кваліфікації працівників, впровадження нових технологій та оптимізація виробничих процесів [3].

Основні фактори, що визначають виробничу потужність:

Технічні характеристики обладнання:

- продуктивність і надійність виробничих машин та механізмів;
- кількість та технічний стан устаткування, його здатність працювати безперебійно;
- сучасність та технологічний рівень обладнання.

Кваліфікація та ефективність робочої сили:

- рівень кваліфікації та досвід працівників, їх здатність виконувати поставлені завдання швидко та якісно;
- кількість робітників і ефективність використання робочого часу;
- система мотивації працівників та умови праці.

Сировина та матеріали:

- якість, доступність та стабільність постачання сировини;
- раціональне використання матеріалів та управління запасами;

– логістичні процеси, пов'язані з постачанням сировини.

Технології та інновації:

– рівень автоматизації виробництва, використання сучасних технологій та обладнання;

– інноваційні методи виробництва, спрямовані на підвищення ефективності;

– постійне вдосконалення виробничих процесів.

Організація виробництва та управління:

– планування виробничих процесів, розподіл ресурсів та управління виробництвом;

– оптимізація логістики, зберігання продукції та управління запасами;

– впровадження систем управління якістю та виробничими процесами.

Виробничі площі та інфраструктура:

– наявність достатніх виробничих площ, їх раціональне використання та планування;

– стан та доступність допоміжної інфраструктури (склади, транспорт, комунікації);

– гнучкість виробничих площ для швидкої адаптації до змін попиту.

Розуміння та ефективне управління виробничою потужністю дозволяє підприємствам планувати свою діяльність таким чином, щоб максимально використовувати наявні ресурси та задовольняти потреби ринку. Це також сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства, оскільки оптимізовані виробничі процеси дозволяють знижувати витрати, підвищувати якість продукції та скорочувати терміни виготовлення. Вивчення та аналіз виробничої потужності є невід'ємною частиною стратегічного планування та управління підприємством, спрямованого на його стабільний розвиток та зростання на ринку [17].

Величина виробничої потужності підприємства та ефективність її використання є динамічними показниками, які змінюються під впливом широкого спектра факторів. Ці показники визначаються багатьма внутрішніми

та зовнішніми умовами, які можуть суттєво впливати на здатність підприємства виробляти продукцію або надавати послуги.

Рис. 1.1. Фактори виробничої потужності

Джерело: узагальнено автором на основі [7]

На данному малюнку ми можемо побачити фактори виробничої потужності підприємства, розділену на дві великі групи: фактори величини виробничої потужності та фактори використання виробничої потужності. Нижче наведено розшифровку таблиці.

Фактори величини виробничої потужності:

Кількісні фактори:

- кількість устаткування: кількість одиниць обладнання, наявних на підприємстві;
- величина виробничих площ: розмір та доступність виробничих приміщень;
- рівень узгодження за пропускною спроможністю між групами устаткування: злагодженість роботи різних груп обладнання, що впливає на загальну продуктивність.

Якісні фактори:

- технічний рівень устаткування: сучасність та технічний стан обладнання;
- рівень досконалості технологій: використання передових технологій у виробничих процесах;
- рівень механізації і автоматизації виробничих процесів: ступінь автоматизації і механізації, що впливає на ефективність виробництва;
- рівень кваліфікації робітників: професійний рівень та навички працівників;
- якість матеріалів, рівень технологічності: властивості та якість використовуваних матеріалів, технологічні параметри.

Фактори використання виробничої потужності:

Зовнішні фактори:

- система забезпечення робітників: наявність і ефективність системи забезпечення персоналу;
- конкурентоспроможність продукції: здатність продукції конкурувати на ринку;
- економічні регулятори діяльності підприємств: вплив економічних і правових норм на діяльність підприємства;
- структура парку устаткування та змінності роботи: організація робочих змін і структура парку обладнання;
- кон'юнктура ринку: стан ринку, попит і пропозиція, вплив ринкових умов;
- система матеріально-технічного забезпечення: ефективність постачання матеріалів і ресурсів.

Внутрішні фактори:

- досконалість менеджменту: якість управління та організація виробничих процесів;
- досконалість виробничої інфраструктури: стан та ефективність використання інфраструктури підприємства;

– досконалість організації виробництва та праці: рівень організації виробничих процесів та умов праці;

– рівень кваліфікації робітників: професійний рівень та навички персоналу.

Рис. 1.1 систематизує та класифікує фактори, що впливають на виробничу потужність підприємства, дозволяючи більш глибоко аналізувати кожен з них для підвищення ефективності виробничих процесів.

Ефективне використання виробничої потужності підприємства є ключовим чинником його конкурентоспроможності та стійкого розвитку. Для оцінки ефективності використання виробничої потужності застосовуються різні методичні підходи, які дозволяють визначити рівень завантаженості обладнання, продуктивність праці, раціональність використання ресурсів та інші важливі аспекти виробничої діяльності [30].

Одним з основних методів оцінки ефективності використання виробничої потужності є розрахунок коефіцієнтів використання. Ці коефіцієнти дозволяють визначити відношення фактичного Обсягу виробництва до максимально можливого при повному завантаженні обладнання. Найбільш поширеними є коефіцієнт завантаження обладнання, коефіцієнт змінності та коефіцієнт використання виробничої потужності [18].

Коефіцієнт завантаження обладнання ($K_{зо}$) розраховується за формулою:

$$K_{зо} = T_f / T_p \quad (1.1)$$

де T_f – фактичний час роботи обладнання;

T_p – плановий час роботи обладнання.

Цей коефіцієнт показує, наскільки ефективно використовується обладнання протягом робочого часу [24].

Коефіцієнт змінності (K_z) визначає середню кількість змін, протягом яких працює обладнання. Він розраховується за формулою:

$$K_z = T_f / T_{ем} \quad (1.2)$$

де T_f – фактичний час роботи обладнання;

Тсм – тривалість однієї зміни.

Цей показник дозволяє оцінити ефективність використання обладнання протягом доби [31].

Коефіцієнт використання виробничої потужності (Квп) розраховується як відношення фактичного обсягу виробництва до максимально можливого при повному завантаженні обладнання. Він визначається за формулою:

$$\text{Кап-Оф/Ом} \quad (1.3)$$

де Оф – фактичний обсяг виробництва;

Ом – максимально можливий обсяг виробництва.

Цей показник дає уявлення про рівень використання виробничої потужності підприємства [7].

Табл. 1.7 відображає основні коефіцієнти, що використовуються для оцінки ефективності виробничої потужності підприємства.

Таблиця 1.7

Основні коефіцієнти для оцінки ефективності виробничої потужності

Коефіцієнт	Формула	Опис
Коефіцієнт завантаження обладнання (Кзо)	$K_{zo} = T_f / T_{п}$	Показує ефективність використання обладнання протягом робочого часу.
Коефіцієнт змінності (Кз)	$K_z = T_f / T_{ем}$	Визначає середню кількість змін роботи обладнання протягом доби
Коефіцієнт використання виробничої потужності (Квп)	$K_{ап-Оф/Ом}$	Дає уявлення про рівень використання виробничої потужності підприємства

Джерело: складено автором на основі джерел [21]

Для більш глибокого аналізу ефективності використання виробничої потужності підприємства також застосовуються методи економічного аналізу.

Одним з таких методів є аналіз витрат на виробництво продукції. Цей метод дозволяє оцінити раціональність використання матеріально-технічних ресурсів, виявити резерви зниження витрат та підвищення продуктивності праці [14].

Аналіз витрат включає розрахунок показників собівартості продукції, матеріаломісткості, трудомісткості та інших економічних показників [4].

Важливим елементом цього методу є порівняння фактичних витрат з плановими та нормативними, що дозволяє виявити відхилення та причини їх виникнення [5].

Для оцінки ефективності використання виробничої потужності також використовуються методи статистичного аналізу. Статистичний аналіз включає збір, обробку та інтерпретацію статистичних даних, що характеризують виробничу діяльність підприємства. Основними статистичними показниками є обсяг виробництва, тривалість робочого часу, кількість змін роботи обладнання, рівень завантаженості обладнання та інші [35].

Статистичний аналіз дозволяє виявити тенденції у використанні виробничої потужності, визначити сезонні коливання обсягів виробництва, оцінити вплив різних факторів на ефективність використання обладнання.

Важливим елементом статистичного аналізу є розрахунок середніх величин, дисперсій, коефіцієнтів варіації та інших статистичних показників [36].

Табл. 1.8 представляє основні статистичні показники, що використовуються для оцінки ефективності виробничої потужності підприємства.

Одним з найсучасніших методів оцінки ефективності використання виробничої потужності є методи економіко-математичного моделювання. Ці методи дозволяють створювати математичні моделі виробничих процесів, які враховують взаємозв'язок між різними показниками виробничої діяльності [40].

Економіко-математичне моделювання дозволяє прогнозувати зміни обсягів виробництва, оцінювати вплив різних факторів на ефективність використання обладнання, а також оптимізувати використання виробничих

ресурсів [39]. Економіко-математичні моделі включають лінійне програмування, регресійний аналіз, методи імітаційного моделювання та інші. Лінійне програмування дозволяє оптимізувати розподіл ресурсів між різними виробничими підрозділами підприємства, визначити оптимальний план виробництва продукції та мінімізувати витрати. Регресійний аналіз дозволяє визначити взаємозв'язок між різними показниками виробничої діяльності, оцінити вплив окремих факторів на ефективність використання виробничої потужності [13].

Таблиця 1.8

Основні статистичні показники для оцінки ефективності виробничої потужності

Показник	Опис
Обсяг виробництва	Кількість продукції виготовленої підприємством за певний період часу.
Тривалість робочого часу	Час, протягом якого працює обладнання
Кількість змін роботи обладнання	Середня кількість змін роботи обладнання протягом доби
Рівень завантаженості обладнання	Відсоток часу, протягом якого обладнання працює відносно загального часу роботи
Середні величини	Середнє значення показників виробничої діяльності
Дисперсія	Показник варіації значень показників виробничої діяльності
Коефіцієнт варіації	Відношення середнього квадратичного відхилення до середнього значення показників

Джерело: складено автором на основі джерел [27]

Імітаційне моделювання дозволяє створювати моделі виробничих процесів, що враховують випадкові коливання попиту на продукцію, зміни у вартості ресурсів та інші фактори. Цей метод дозволяє оцінити стійкість виробничих процесів до зовнішніх впливів, виявити слабкі місця у виробничій системі та розробити заходи для підвищення її ефективності [18].

Табл. 1.9 представляє основні методи економіко-математичного моделювання для оцінки ефективності використання виробничої потужності.

Таблиця 1.9

Основні методи економіко-математичного моделювання для оцінки ефективності виробничої потужності

Метод	Опис
Лінійне програмування	Оптимізація розподілу ресурсів між виробничими підрозділами, визначення оптимального плану виробництва продукції
Регресійний аналіз	Визначення взаємозв'язку між показниками виробничої діяльності, оцінка впливу факторів на ефективність використання виробничої потужності
Імітаційне моделювання	Створення моделей виробничих процесів з урахуванням випадкових коливань попиту на продукцію, зміни вартості ресурсів та інших факторів

Джерело: складено автором на основі джерел [10]

Важливим етапом оцінки ефективності використання виробничої потужності є проведення порівняльного аналізу. Порівняльний аналіз включає зіставлення показників виробничої діяльності підприємства з аналогічними показниками інших підприємств галузі, з нормативними значеннями або з плановими показниками. Це дозволяє виявити сильні та слабкі сторони виробничої діяльності, визначити резерви підвищення ефективності розробити заходи для оптимізації використання виробничої потужності [8].

Порівняльний аналіз може включати аналіз обсягів виробництва, показників продуктивності праці, рівня завантаженості обладнання, витрат на виробництво продукції та інших економічних показників. Важливим аспектом є також аналіз динаміки змін показників у часі, що дозволяє оцінити тенденції розвитку підприємства та виявити можливі проблеми на ранніх стадіях їх виникнення [11].

Табл. 1.10 представляє основні показники, що використовуються у порівняльному аналізі ефективності використання виробничої потужності.

Таблиця 1.10

Основні показники для порівняльного апалізу ефективності використання виробничої потужності

Показник	Опис
Обсяг виробництва	Кількість продукції, виготовленої підприємством за певний період часу
Продуктивність праці	Виробництво продукції на одного працівника за одиницю часу.
Рівень завантаженості обладнання	Відсоток часу, протягом якого обладнання працює відносно загального часу роботи
Витрати на виробництво	Вартість ресурсів, витрачених на виготовлення продукції

Джерело: складено автором на основі джерел [1]

Таким чином, методичні підходи до оцінки ефективності використання виробничої потужності підприємства включають розрахунок коефіцієнтів використання, економічний аналіз витрат, статистичний аналіз, економіко-математичне моделювання та порівняльний аналіз. Кожен з цих методів має свої переваги та обмеження, що дозволяє отримати комплексну оцінку ефективності використання виробничої потужності та виявити резерви її підвищення [34].

Комплексне використання методичних підходів дозволяє підприємству забезпечити високий рівень продуктивності, мінімізувати витрати та підвищити якість продукції. Це в свою чергу забезпечує конкурентоспроможність підприємства на ринку та його стійкий розвиток в умовах динамічних ринкових змін [37].

Важливим аспектом є також постійний моніторинг та аналіз використання виробничої потужності, що дозволяє вчасно виявляти проблеми та розробляти заходи для їх усунення [22].

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПОТУЖНОСТІ ПП «ТРАНС-АТЛАС»

2.1. Загальна технічно-економічна характеристика діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС»

ПП «ТРАНС-АТЛАС» є транспортним підприємством, яке було зареєстровано 7 серпня 2008 року. Основним видом діяльності підприємства є вантажний автомобільний транспорт, що відображено у КВЕД 49.41. Підприємство займається перевезенням різних типів вантажів, забезпечуючи своєчасну доставку та високу якість обслуговування клієнтів.

Організаційна структура ПП «ТРАНС-АТЛАС» включає керівника юридичної особи – Прилуцького Анатолія Івановича, а також підрозділи, які відповідають за різні аспекти діяльності підприємства: логістику, технічне обслуговування транспортних засобів, бухгалтерію, відділ кадрів та інші. Це дозволяє ефективно управляти виробничими процесами та забезпечувати високий рівень обслуговування клієнтів.

ПП «ТРАНС-АТЛАС» володіє сучасним автопарком, який включає вантажні автомобілі різних марок та моделей, що забезпечують перевезення вантажів різного типу. Технічне обслуговування транспортних засобів здійснюється на власних сервісних центрах, що дозволяє підтримувати їх у належному технічному стані та зменшувати час простоїв.

Ефективність використання транспортних засобів є важливим аспектом діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС». Для оцінки ефективності використання автопарку можна використовувати показники завантаженості транспортних засобів, пробігу та витрат на технічне обслуговування (табл. 2.1). Графічно аналіз ефективності використання транспортних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» показано на рис. 2.1.

Показники ефективності використання транспортних засобів ПП
«ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки, тис. грн. тис. км.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Загальний пробіг, км.	1 200	1 400	1 500	100	200
Витрати на технічне обслуговування	9 000	12 000	14 000	2 000	3 000
Коефіцієнт завантаженості	0.6	0.7	0.75	+0.05	+0.1

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

Рис. 2.1. Аналіз ефективності використання транспортних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки

Аналізуючи показники ефективності використання транспортних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за період 2021-2023 років, можна зробити висновок про позитивні тенденції у роботі підприємства. Загальний пробіг транспортних

засобів збільшився з 1 200 тис. км у 2021 році до 1 500 тис. км у 2023 році, що свідчить про підвищення активності підприємства у виконанні транспортних операцій та розширення географії послуг. Витрати на технічне обслуговування зросли з 9 000 тис. грн у 2021 році до 14 000 тис. грн у 2023 році, що може бути пов'язано з необхідністю підтримання високого рівня технічного стану транспортних засобів та впровадження нових технологій обслуговування. Коефіцієнт завантаженості зріс з 0,6 у 2021 році до 0,75 у 2023 році, що свідчить про покращення використання транспортних засобів та ефективніше планування маршрутів і вантажопотоків.

Аналіз показників ефективності використання транспортних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за період 2021-2023 років демонструє позитивну динаміку у всіх основних аспектах діяльності підприємства. Збільшення загального пробігу транспортних засобів та підвищення коефіцієнта завантаженості свідчать про ефективну експлуатацію автопарку та оптимізацію логістичних процесів. Підвищення витрат на технічне обслуговування вказує на прагнення підприємства забезпечити високий рівень надійності та безпеки транспортних засобів, що також позитивно впливає на загальну продуктивність підприємства. Усі ці фактори разом формують стійкий фундамент для подальшого розвитку та успіху ПП «ТРАНС-АТЛАС» на ринку послуг.

2.2. Аналіз виробничо-фінансової діяльності ПП « ТРАНС-АТЛАС »

Динаміка основних засобів підприємства - це показник, що відображає зміни у величині та стані основних фондів підприємства протягом певного періоду часу. Аналіз цієї динаміки дозволяє зрозуміти, як змінюється структура та обсяг основних засобів підприємства та як це впливає на його фінансове становище та розвиток. Пропоную розглянути динаміку основних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС», яка наведена у табл. 2.2. Щоб чіткіше побачити динаміку змін основних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС», розглянемо її на рис. 2.2.

Динаміка основних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки,
тис. грн.

Показник	На кінець року (2021)	На кінець року (2022)	На кінець року (2023)	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Основні засоби	1 943	5 758	8 899	3 141	3 815
Первісна вартість	4 349	8 476	12 710	4 234	4 127
Знос	2 406	2 718	3 811	1 093	312

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

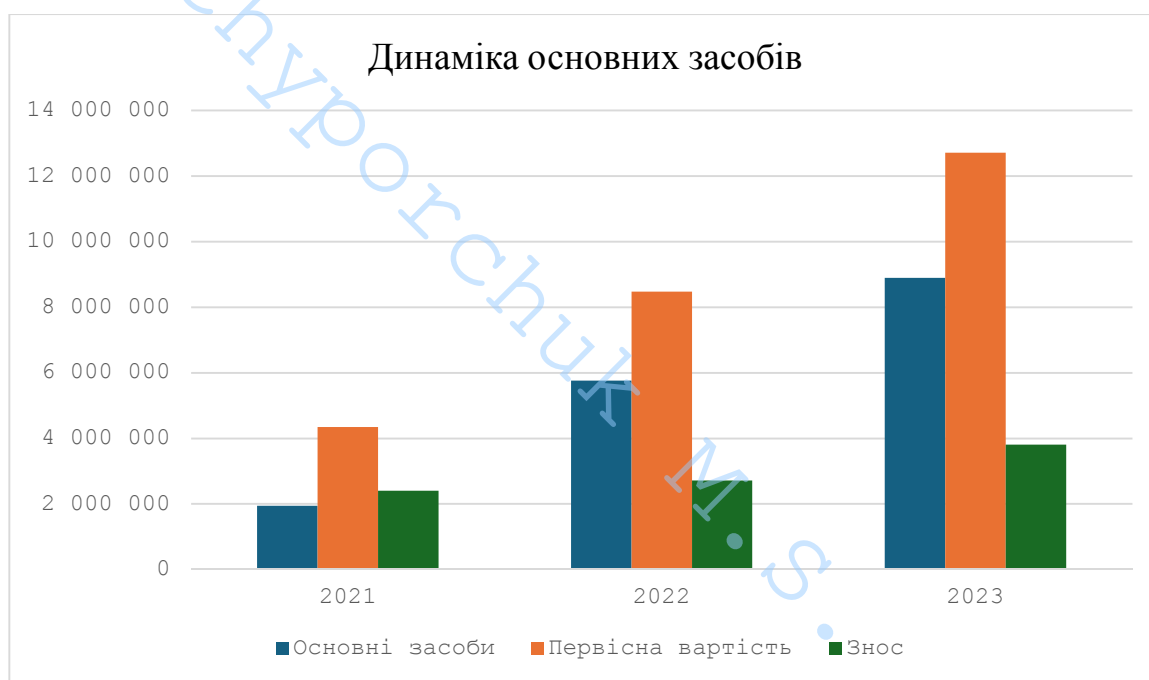

Рис. 2.2. Динаміка основних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС»
за 2021-2023 роки

Основні засоби збільшились за період 2021-2022 на 3 815 000, а за період 2022-2023 на 3 141 000. Загальне збільшення основних засобів за два роки становить 6 956 000. Це свідчить про значне розширення або оновлення основних засобів підприємства. Первісна вартість активів збільшилась на 4 127 000 з 2021 до 2022 року і на 4 234 000 з 2022 до 2023 року. Загальне збільшення становить

8 361 000. Це може бути пов'язано з придбанням нових активів або модернізацією існуючих. Знос збільшився на 312 000 у період 2021-2022 та на 1 093 000 у період 2022-2023. Загальне збільшення зносу становить 1 405 000. Це відображає старіння активів та збільшення амортизаційних витрат. Загальні тенденції: Підприємство активно інвестує у свої основні засоби, що може свідчити про розширення виробництва або модернізацію. Вартість зносу також зростає, що вказує на використання активів та необхідність їх оновлення у майбутньому. Такий аналіз допомагає зрозуміти, як підприємство керує своїми активами і як змінюється їх вартість з часом.

Продуктивність праці є важливим показником ефективності використання трудових ресурсів підприємства. Пропоную розглянути продуктивність праці ПП «ТРАНС-АТЛАС», яка наведена у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Продуктивність праці ПП « ТРАНС-АТЛАС » за 2021-2023 роки.

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Кількість працівників	88	93	103	10	5
Дохід на одного працівника	905 898	1 378 462	1 316 330	-62 132	472 564

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

Продуктивність праці є ключовим показником ефективності використання трудових ресурсів. За період 2021-2023 років кількість працівників ПП «ТРАНС-АТЛАС» зросла з 88 до 103 осіб. Зростання кількості працівників свідчить про розширення виробничих потужностей та збільшення обсягів роботи. Дохід на одного працівника зріс з 905 898 грн у 2021 році до 1 316 330 грн у 2023 році. Це свідчить про підвищення ефективності використання трудових ресурсів

підприємства, що є результатом оптимізації виробничих процесів, впровадження нових технологій та підвищення кваліфікації працівників.

Зростання активів ПП «ТРАНС-АТЛАС» свідчить про інвестиції у матеріально-технічну базу підприємства, що включає придбання нових транспортних засобів та модернізацію існуючого обладнання. Збільшення зобов'язань може бути пов'язане з залученням кредитних ресурсів для фінансування інвестиційних проектів. Пропоную розглянути активи та зобов'язання ПП «ТРАНС-АТЛАС», яка наведена у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

Активи та зобов'язання ПП «ТРАНС-АТЛАС»
за 2021-2023 роки, тис. грн

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Активи	35 670	43 619	57 714	14 095	7 949
Зобов'язання	5 103	6 265	10 969	4 704	1 162

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

Активи стабільно зростають. За період з 2021 до 2022 року зростання склало 7,949,000, а з 2022 до 2023 року – 14,095,000, що свідчить про прискорення темпів росту. Зобов'язання також збільшуються, але значно швидше в останній рік. Від 2021 до 2022 року вони зросли на 1,162,000, а від 2022 до 2023 року – на 4,704,000. Це може свідчити про зростаючі фінансові потреби чи зобов'язання компанії. Компанія демонструє позитивну динаміку росту активів, що може свідчити про її розвиток та розширення. Проте значне збільшення зобов'язань у 2023 році потребує уваги, оскільки може вказувати на потенційні ризики або необхідність залучення додаткового фінансування.

Та також пропоную розглянути рис. 2.3 на якому графічно показано аналіз активів і зобов'язань ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021 – 2023 роки.

Рис. 2.3. Аналіз активів і зобов'язань ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки

Зростання активів ПП «ТРАНС-АТЛАС» з 35 670 000 грн у 2021 році до 57 714 000 грн у 2023 році свідчить про нарощування матеріально-технічної бази підприємства. Збільшення активів може бути результатом інвестицій у нові транспортні засоби, модеризацію обладнання та інфраструктури, а також впровадження нових технологій для покращення логістичних процесів.

Одночасно зі зростанням активів, зобов'язання підприємства також збільшуються з 5 103 000 грн у 2021 році до 10 969 000 грн у 2023 році. Це може бути пов'язане з залученням додаткових фінансових ресурсів для розширення діяльності та модернізації виробничих потужностей. Незважаючи на збільшення зобов'язань, співвідношення активів до зобов'язань залишається на прийнятному рівні, що свідчить про стабільне фінансове становище підприємства.

Ліквідність і платоспроможність є важливими аспектами фінансового аналізу, оскільки вони відображають здатність підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності ПП «ТРАНС-АТЛАС» наведені у табл. 2.5 та на рис. 2.4.

Показники ліквідності ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	1.7	1.8	2.1	+0.2	+0.1
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1.2	1.3	1.5	+0.2	+0.1
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0.6	1.7	0.6	-1.1	+1.1

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

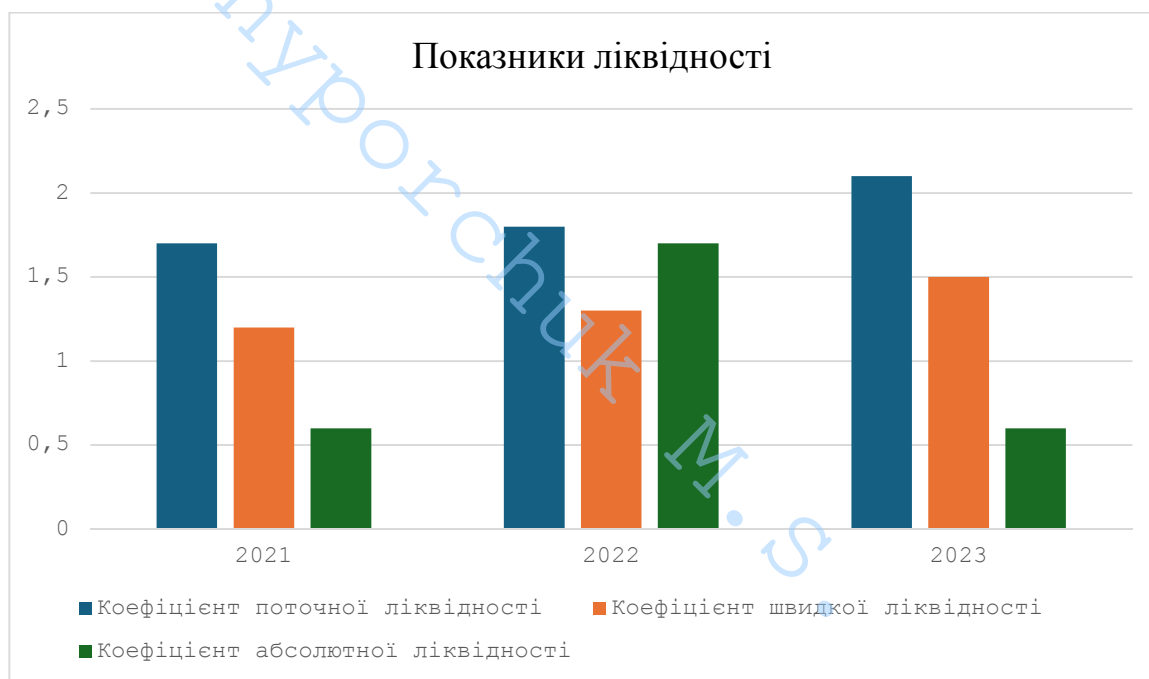

Рис. 2.4. Показники ліквідності ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки

Аналізуючи показники ліквідності ПП «ТРАНС-АТЛАС» за період 2021-2023 років, можна зробити висновок про позитивні тенденції у фінансовому стані підприємства. Коефіцієнт поточної ліквідності зріс з 1.7 у 2021 році до 2.1 у 2023 році, що свідчить про здатність підприємства ефективно покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок оборотних активів. Це зростання вказує

на поліпшення фінансової стабільності та платоспроможності ПП «ТРАНС-АТЛАС». Коефіцієнт швидкої ліквідності зріс з 1.2 у 2021 році до 1.5 у 2023 році. Цей показник свідчить про здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів, таких як грошові кошти та дебіторська заборгованість. Зростання цього коефіцієнта вказує на підвищення фінансової гнучкості та стійкості ПП «ТРАНС-АТЛАС». Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2021 та 2023 роках становив 0.6, тоді як у 2022 році він зріс до 1.7. Цей показник демонструє здатність підприємства негайно погашати свої поточні зобов'язання за рахунок найбільш ліквідних активів. Хоча у 2023 році коефіцієнт знизився до рівня 2021 року, підприємство все ще зберігає достатній рівень ліквідності для покриття своїх термінових зобов'язань. Аналіз показників ліквідності ПП «ТРАНС-АТЛАС» за період 2021-2023 років свідчить про загальне покращення фінансового стану підприємства. Зростання коефіцієнтів поточної та швидкої ліквідності вказує на посилення фінансової стабільності та підвищення платоспроможності компанії. Хоча коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2023 році знизився до рівня 2021 року, підприємство зберігає достатню здатність покривати свої термінові зобов'язання. Це свідчить про ефективне управління ліквідністю та фінансовими ресурсами ПП «ТРАНС-АТЛАС».

Таким чином, загальна техніко-економічна характеристика діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС» свідчить про стабільний розвиток підприємства, зростання його фінансових показників та розширення виробничих потужностей. Підприємство активно інвестує у розвиток матеріально-технічної бази, що забезпечує високий рівень обслуговування клієнтів та сприяє підвищенню конкурентоспроможності на ринку транспортних послуг.

Аналіз виробничо-господарської діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки свідчить про стабільний розвиток підприємства, зростання його фінансових показників та розширення виробничих потужностей. Підприємство демонструє високу ефективність використання активів, власного капіталу та трудових ресурсів. Важливим аспектом є також ефективне управління

транспортними засобами, що забезпечує високий рівень обслуговування клієнтів та підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку транспортних послуг.

2.3. Аналіз результативності економічної діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС»

Економічна діяльність ПП «ТРАНС-АТЛАС» за останні три роки показує стабільне зростання доходів, прибутків та активів. Це свідчить про ефективне управління підприємством та його здатність адаптуватися до змін ринкових умов. Основні економічні показники ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Основні економічні показники ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки, тис. грн

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Дохід	79 619	128 147	135 582	7 435	48 528
Чистий прибуток	4 295	6 949	9 094	2 145	2 654
Активи	35 670	43 916	57 714	13 798	8 246
Зобов'язання	5 103	6 265	10 969	4 704	1 162

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

Аналізуючи динаміку доходів ПП «ТРАНС-АТЛАС» за період 2021-2023 років, можна зробити висновок про стійке зростання фінансових показників підприємства. За цей час дохід збільшився з 79 619 000 грн у 2021 році до 135 582 000 грн у 2023 році, що свідчить про успішну стратегію розширення ринку збуту та підвищення ефективності надання транспортних послуг. Зростання доходів підприємства супроводжується збільшенням чистого

прибутку, який зріс з 4 295 000 грн у 2021 році до 9 094 000 грн у 2023 році. Це свідчить про ефективне управління витратами та здатність підприємства генерувати прибуток навіть в умовах зростаючої конкуренції на ринку транспортних послуг. Збільшення прибутковості підприємства може бути пов'язане з оптимізацією логістичних процесів, впровадженням нових технологій та модернізацією автопарку. Активи підприємства також демонструють значне зростання. У 2021 році активи становили 35 670 000 грн, тоді як у 2023 році вони зросли до 57 714 000 грн. Це зростання на 13 798 000 грн між 2022 і 2023 роками, а також на 8 246 000 грн між 2021 і 2022 роками, свідчить про збільшення ресурсної бази підприємства та можливості для подальшого розвитку. Зобов'язання підприємства збільшились з 5 103 000 грн у 2021 році до 10 969 000 грн у 2023 році, що може бути пов'язано з залученням додаткових коштів для фінансування розширення діяльності та впровадження нових проектів.

Операційні витрати є ключовим елементом фінансового аналізу будь-якого підприємства. Вони включають витрати, пов'язані з основною діяльністю компанії, такі як закупівля сировини, заробітна плата працівників, витрати на енергію, транспортні витрати та інші поточні витрати. Ефективне управління операційними витратами дозволяє підприємству підвищити свою конкурентоспроможність, забезпечити стабільність фінансового стану та досягти стійкого розвитку.

В умовах постійно зростаючої конкуренції та мінливих ринкових умов, контроль операційних витрат стає все більш важливим. Це пов'язано з тим, що навіть незначні зниження витрат можуть призвести до значного збільшення прибутку. Водночас, неправильне управління витратами може призвести до фінансових проблем, втрати конкурентних переваг та навіть банкрутства.

Для аналізу ефективності управління операційними витратами використовуються різноманітні фінансові показники, серед яких особливу увагу заслуговують фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства, фондовіддача та

рентабельність основних засобів. Ці показники дозволяють оцінити ефективність використання основних засобів підприємства та його фінансову стійкість. Аналіз операційних витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки зображен в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз операційних витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС»
за 2021-2023 роки, тис. грн

Показник	На кінець року (2021)	На кінець року (2022)	На кінець року (2023)	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Матеріальні затрати	36 353	40 217	77 731	37 514	3 864
Витрати на оплату праці	6 029	7 522	8 147	625	1 493
Відрахування на соціальні заходи	1 326	1 955	1 792	-163	629
Амортизація	82	201	312	111	119
Інші операційні витрати	21 079	24 190	30 158	5 968	3 111

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

На основі даних таблиці, що відображають фінансові показники за 2021, 2022 та 2023 роки, можна зробити кілька важливих висновків щодо змін у витратах компанії за цей період. Розглянемо детальніше кожну категорію витрат. Матеріальні витрати демонструють значне зростання протягом трьох років. У 2021 році витрати склали 36 353 одиниць, у 2022 році зросли до 40 217 одиниць, що є збільшенням на 3 864 одиниць. У 2023 році витрати різко зросли до 77 731 одиниць, що становить зростання на 37 514 одиниць порівняно з попереднім роком. Це може свідчити про збільшення обсягів виробництва або про зростання цін на матеріали. Витрати на оплату праці також збільшилися за три роки. У 2021 році витрати становили 6 029 одиниць, у 2022 році зросли до 7 522 одиниць (зростання на 1 493 одиниць), а у 2023 році досягли 8 147 одиниць

(зростання на 625 одиниць). Цей показник свідчить про поступове збільшення витрат на персонал, що може бути пов'язане з підвищенням зарплат або збільшенням чисельності працівників. Відрахування на соціальні заходи зростали в 2021 і 2022 роках, але дещо зменшилися у 2023 році. У 2021 році ці витрати становили 1 326 одиниць, у 2022 році зросли до 1 955 одиниць (зростання на 629 одиниць), а у 2023 році знизилися до 1 792 одиниць (зменшення на 163 одиниць). Зменшення у 2023 році може бути результатом змін у законодавстві, що регулює соціальні відрахування, або оптимізації витрат. Амортизаційні витрати демонструють стабільне зростання протягом трьох років. У 2021 році витрати становили 82 одиниці, у 2022 році зросли до 201 одиниць (зростання на 119 одиниць), а у 2023 році досягли 312 одиниць (зростання на 111 одиниць). Це зростання може бути пов'язане з інвестиціями в нове обладнання або модернізацією існуючих активів. Інші операційні витрати також демонструють тенденцію до зростання. У 2021 році ці витрати становили 21 079 одиниць, у 2022 році зросли до 24 190 одиниць (зростання на 3 111 одиниць), а у 2023 році досягли 30 158 одиниць (зростання на 5 968 одиниць). Це може свідчити про збільшення обсягу операційної діяльності або про зростання цін на інші види витрат.

Загальний аналіз показує, що компанія протягом трьох років зазнала значного зростання витрат у більшості категорій. Найбільше зростання спостерігається у матеріальних витратах, що може бути пов'язане з розширенням виробництва або зростанням цін на сировину. Витрати на оплату праці та амортизаційні витрати також демонструють постійне збільшення, що може свідчити про інвестиції в людські ресурси та основні засоби. Відрахування на соціальні заходи, навпаки, зменшилися у 2023 році, що може бути результатом оптимізації витрат. Інші операційні витрати зростали протягом усіх трьох років, відображаючи збільшення операційної активності компанії. Та також пропоную розглянути рис. 2.5 на якому графічно показано аналіз операційних витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021- 2023 роки.

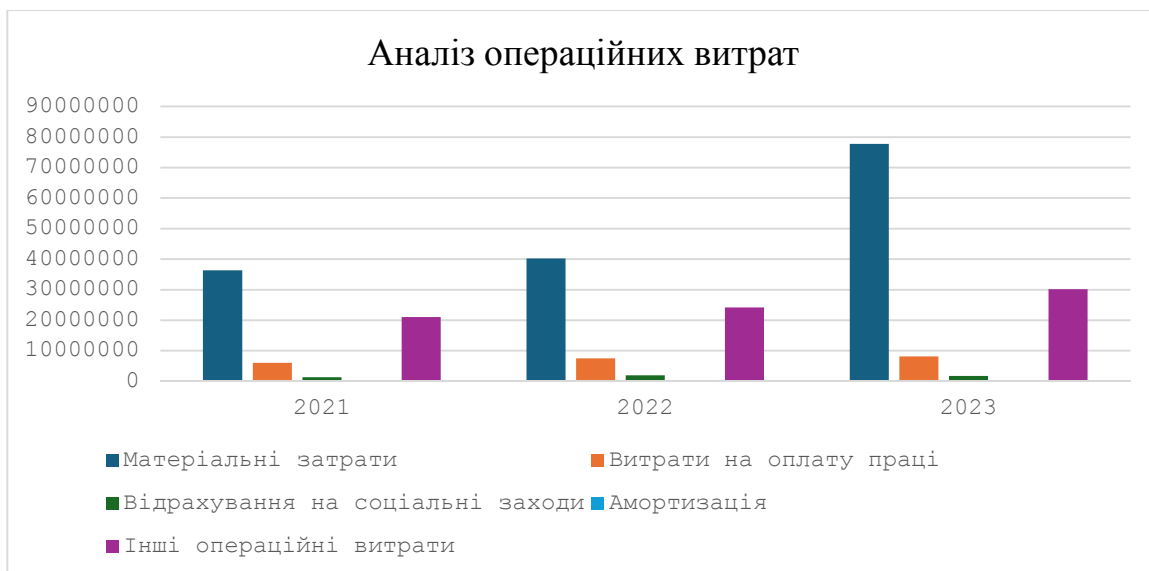

Рис. 2.5. Аналіз операційних витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС»
за 2021-2023 роки

Структура витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» включає витрати на паливо, технічне обслуговування і ремонт транспортних засобів, заробітну плату працівників, амортизацію та інші операційні витрати. Оптимізація цих витрат є важливим аспектом для підвищення рентабельності підприємства. Структура витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки, зображено в табл. 2.8, рис. 2.6.

Таблиця 2.8

Структура витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки, тис. грн

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Абсолютне відхилення 2023-2022 рік	Абсолютне відхилення 2022-2021 рік
Витрати на паливо	18 000	28 000	32 000	4 000	10 000
Технічне обслуговування та ремонт	9 000	12 000	14 000	2 000	3 000
Заробітна плата	12 000	16 000	20 000	4 000	4 000
Амортизація	3 500	4 500	5 500	1 000	1 000
Інші операційні витрати	5 000	7 000	8 000	1 000	2 000

Джерело: складено автором на основі фінансової звітності підприємства

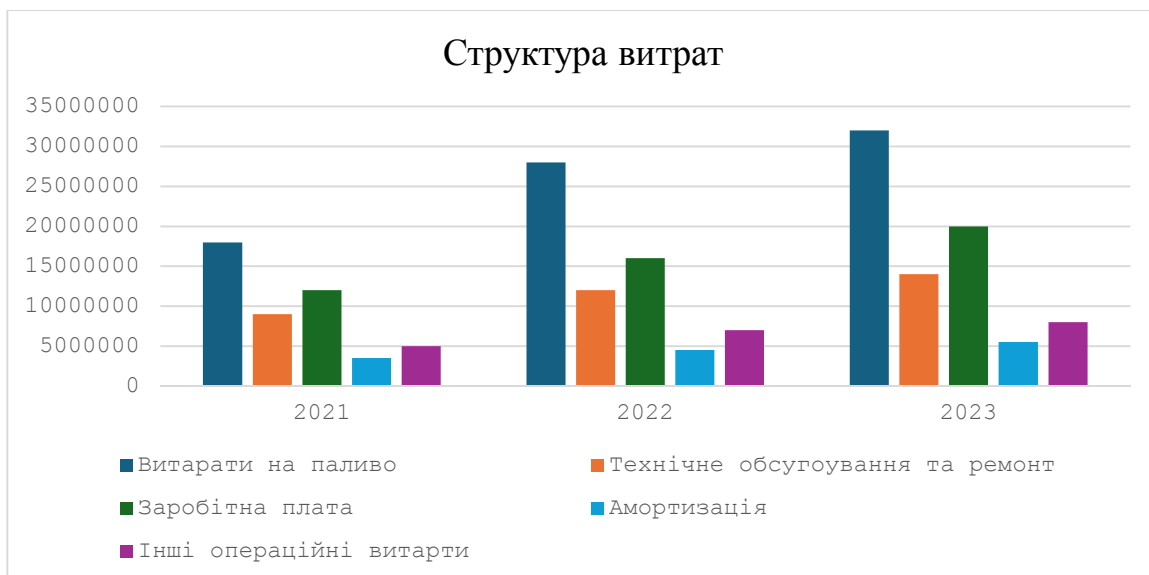

Рис. 2.6. Структура витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки

Аналізуючи структуру витрат ПП «ТРАНС-АТЛАС» за період 2021-2023 років, можна зробити висновок про значне збільшення витрат у всіх основних категоріях. Це свідчить про зростання операційної активності підприємства та потребу в ресурсах для забезпечення своєї діяльності. Витрати на паливо значно зросли з 18 000 тис. грн у 2021 році до 32 000 тис. грн у 2023 році. Це може бути пов'язано зі збільшенням обсягів перевезень та зростанням цін на паливо. Витрати на технічне обслуговування та ремонт зросли з 9 000 тис. грн у 2021 році до 14 000 тис. грн у 2023 році, що може свідчити про необхідність підтримання та оновлення автопарку для забезпечення надійної роботи транспортних засобів. Витрати на заробітну плату зросли з 12 000 тис. грн у 2021 році до 20 000 тис. грн у 2023 році. Це зростання може бути пов'язано як з підвищенням рівня оплати праці, так і з збільшенням кількості працівників, що свідчить про розширення діяльності підприємства. Витрати на амортизацію збільшились з 3 500 тис. грн у 2021 році до 5 500 тис. грн у 2023 році, що вказує на придбання нового обладнання та транспортних засобів, а також на модернізацію існуючих активів. Інші операційні витрати зросли з 5 000 тис. грн у 2021 році до 8 000 тис. грн у 2023 році, що може свідчити про розширення операційної діяльності та включення додаткових витрат, пов'язаних з забезпеченням функціонування підприємства. Аналіз структури витрат

ПП «ТРАНС-АТЛАС» за 2021-2023 роки показує стабільне зростання витрат у всіх ключових категоріях. Це зростання витрат відображає розширення діяльності підприємства, збільшення обсягів перевезень, модернізацію автопарку та підвищення рівня оплати праці. Хоча збільшення витрат може впливати на чистий прибуток, важливо зазначити, що ці інвестиції сприяють довгостроковому розвитку та підвищенню конкурентоспроможності підприємства на ринку транспортних послуг.

Детальний аналіз структури доходів і витрат дозволяє виявити ключові фактори, що впливають на фінансову стабільність підприємства. Основними джерелами доходів ПП «ТРАНС-АТЛАС» є вантажні перевезення, які складають основну частину загального доходу. Важливим аспектом є також дохід від додаткових послуг, таких як оренда транспортних засобів, технічне обслуговування та ремонт, що забезпечує підприємству додаткові фінансові надходження.

З боку витрат, значну частку складають витрати на паливо, технічне обслуговування та ремонт автопарку, заробітна плата працівників, а також амортизаційні відрахування. Ефективне управління цими витратами дозволяє підприємству знижувати собівартість перевезень та підвищувати конкурентоспроможність на ринку.

Аналіз результатів економічної діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС» показує стабільний розвиток підприємства, зростання доходів та прибутків, поліпшення показників ліквідності та платоспроможності а також зниження фінансових ризиків. Підприємство демонструє високу високу ефективність використання своїх ресурсів що забезпечує його конкурентоспроможність на ринку транспортних послуг.

Подальший розвиток підприємства має базуватися на впровадженні інноваційних технологій, оптимізації логістичних процесів, підвищенні кваліфікації працівників та збереженні високого рівня обслуговування клієнтів. Це дозволить ПП «ТРАНС-АТЛАС» залишатися лідером на ринку транспортних

послуг та забезпечувати стабільне зростання фінансових показників у майбутньому.

2.4. Напрями підвищення ефективності використання виробничої потужності підприємства ТОВ «ТРАНС-АТЛАС»

Важливим завданням для будь-якого підприємства є підвищення ефективності використання його виробничої потужності. Для ПП «ТРАНС-АТЛАС» це особливо актуально в умовах високої конкуренції на ринку транспортних послуг. Ефективне використання виробничої потужності дозволяє не тільки знижувати витрати, але й підвищувати якість наданих послуг, що сприяє збільшенню доходів та прибутковості підприємства. В цьому підрозділі розглянемо основні напрями підвищення ефективності використання виробничої потужності ПП «ТРАНС-АТЛАС»:

1. Впровадження сучасних технологій:

Одним з основних напрямів підвищення ефективності використання виробничої потужності є впровадження сучасних технологій. Сучасні технології дозволяють автоматизувати та оптимізувати виробничі процеси, знижувати витрати та підвищувати продуктивність праці.

2. Система управління транспортом:

Впровадження сучасної системи управління транспортом (TMS) дозволяє оптимізувати маршрути перевезень, знижувати витрати на паливо та технічне обслуговування транспортних засобів, підвищувати завантаженість автопарку та скорочувати час простоїв. Система управління транспортом також дозволяє відстежувати місцезнаходження транспортних засобів в режимі реального часу, що підвищує безпеку перевезень та дозволяє оперативно реагувати на зміни умов руху.

3. Електронний документообіг:

Впровадження електронного документообігу дозволяє автоматизувати процеси оформлення та обробки документів, знижувати витрати на паперовий документообіг, підвищувати швидкість та точність обробки інформації.

Електронний документообіг також дозволяє забезпечити прозорість та контроль за виконанням замовлень, що підвищує якість обслуговування клієнтів.

4. Модернізація автопарку:

Модернізація автопарку є важливим напрямом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Придбання нових, більш економічних та екологічно чистих транспортних засобів дозволяє знижувати витрати на паливо та технічне обслуговування, підвищувати наційність та безпеку перевезень.

Проаналізувавши звітність підприємства я вибрав найбільш використовуваний транспорт а саме (Renault PREMIUM 450 DXI 2013 року) його характеристики записані в таблиці як (старі транспортні засоби), а у порівняння я вибрав (Renault Trucks T High 2024 року) його характеристики записані в таблиці як (нові транспортні засоби). В данній таблиці я вирішив поровести порівняльний аналіз між даними транспортами. Порівняльний аналіз витрат нових та старих транспортних засобів зображен в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Порівняльний аналіз витрат на паливо старих та нових транспортних засобів

Показник	Старі транспортні засоби	Нові транспортні засоби	Абсолютне відхилення
Витрати на паливо (грн/100км)	25	18	7
Витрати на технічне обслуговування (грн/рік)	20 000	12 000	8 000
Середній пробіг без ремонту (Км)	25 000	100 000	75 000

Порівняльний аналіз витрат на паливо старих та нових транспортних засобів ПП «ТРАНС-АТЛАС» демонструє суттєві переваги нових транспортних засобів у всіх аспектах. Нові транспортні засоби не лише економлять витрати на паливо та технічне обслуговування, але й мають значно більший середній пробіг без ремонту. Це свідчить про ефективність інвестицій у оновлення автопарку, що

може призвести до значного зниження експлуатаційних витрат та підвищення надійності транспортних операцій підприємства. Усі ці фактори сприяють покращенню загальної продуктивності та конкурентоспроможності ПП «ТРАНС-АТЛАС» на ринку транспортних послуг.

5. Підвищення кваліфікації працівників:

Підвищення кваліфікації працівників є важливим аспектом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Кваліфіковані працівники здатні ефективніше використовувати сучасні технології та обладнання, що підвищує продуктивність праці та знижує витрати на технічне обслуговування та ремонт обладнання.

Запровадження програм навчання та підвищення кваліфікації для працівників дозволяє забезпечити їх необхідними знаннями та навичками для ефективного виконання своїх обов'язків. Це включає навчання з використання сучасних технологій, технічного обслуговування та ремонту обладнання безпеки праці та упрямління виробничими процесами.

6. Мотиваційні програми:

Запровадження мотиваційних програм для працівників дозволяє підвищити їх зацікавленість у підвищенні продуктивності праці та якості виконання своїх обов'язків. Це включає запровадження системи преміювання за досягнення високих показників продуктивності та якості роботи, а також програми соціального захисту та професійного розвитку.

7. Оптимізація виробничих процесів:

Оптимізація виробничих процесів є важливим напрямом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Це включає впровадження сучасних методів управління виробництвом, автоматизації. Виробничих процесів, оптимізацію логістичних процесів та зниження витрат на виробництво.

8. Впровадження методів управління якістю:

Впровадження методів управління якістю дозволяє забезпечити високий рівень якості продукції та послуг, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності підприємства. Це включає впровадження системи

управління якістю відповідно до міжнародних стандартів, проведення регулярних аудитів якості та навчання працівників з питань якості

9. Автоматизація виробничих процесів:

Методи автоматизації можуть включати в себе використання роботизованих систем, автоматичних контролерів, програмного забезпечення для керування виробничими процесами (наприклад, системи SCADA), технології Інтернету речей (IoT) для моніторингу та контролю за обладнанням, а також штучний інтелект для оптимізації процесів та прийняття рішень. Аналіз накопиченої інформації дає можливість забезпечити оптимальне планування придбання транспортних засобів і ефективного використання транспорту котрий орендується. При розрахунку маршрутів диспетчер може автоматично враховувати кілька десятків кількісних і якісних параметрів, обмежень і особливостей, наявних в заявках і відображають характеристики транспортних засобів і транспортної мережі (рис. 2.7).

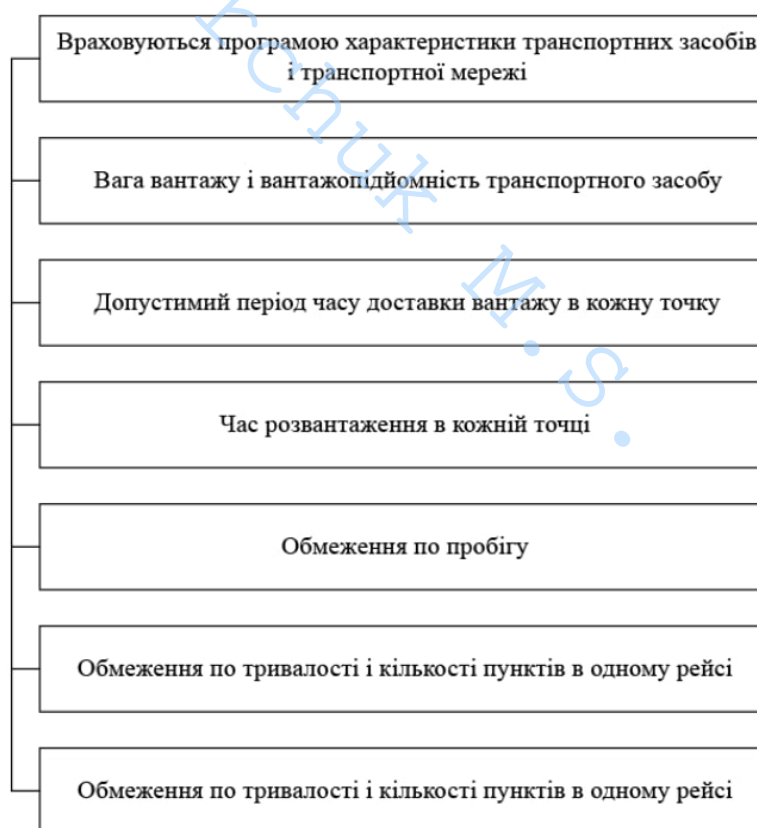

Рис. 2.7. Враховуються програмою характеристики транспортних засобів і транспортної мережі

Таким чином, автоматизація транспортної логістики стає особливо актуальною в умовах даної економічної ситуації. Розглянемо проблему вибору маршруту і інтенсивності перевезень в ПП «ТРАНС АТЛАС». Оскільки у компанії є велика кількість замовників і об'єктів доставки, а інформація в процесі надходження заявок змінюється, то необхідно оптимізувати маршрути перевезень та оперативно реагувати на всі зміни. Отже, мета автоматизації ПП «ТРАНС АТЛАС» шляхом маршрутизації включає наступні етапи (рис. 2.8).

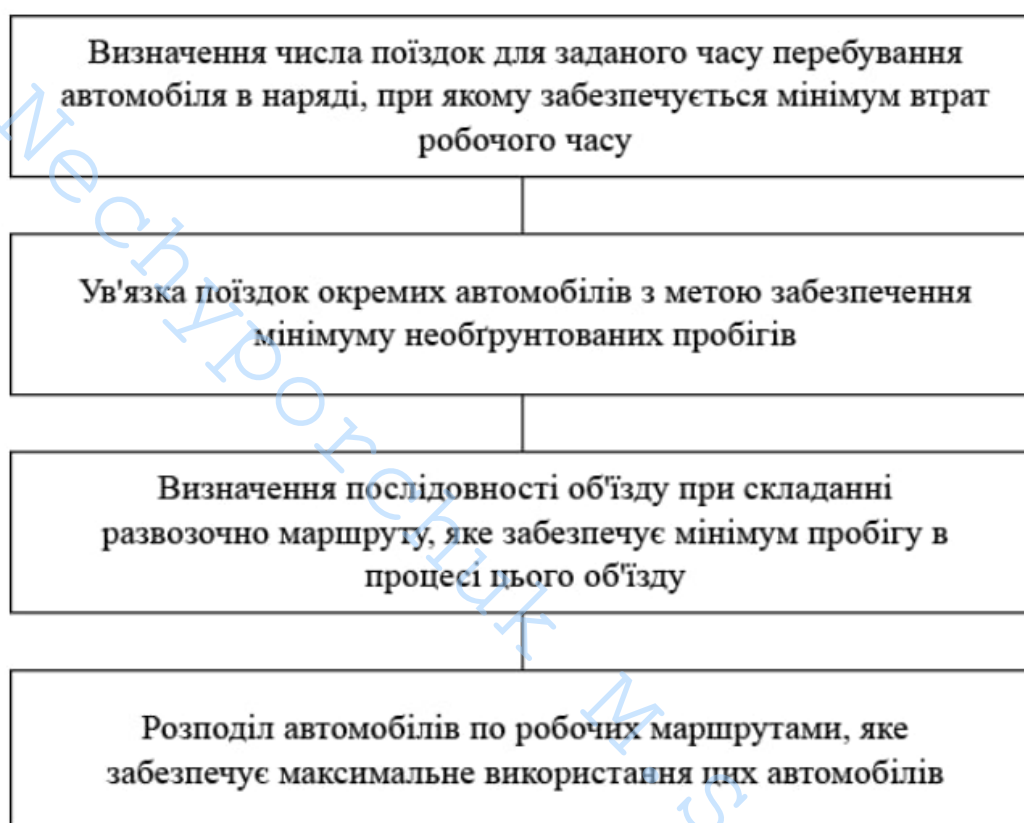

Рис. 2.8. Етапи автоматизації ПП «Транс - Атлас» шляхом маршрутизації

10. Оптимізація логістичних процесів:

Оптимізація логістичних процесів дозволяє знижувати ватрати на транспортування та зберігання продукції, підвищувати швидкість та точність виконання замовлень, забезпечувати своєчасну доставку продукції до споживачів. Це включає впровадження сучасних логістичних систем, автоматизацію процесів управління доставкою та оптимізацію маршрутів транспортування.

11. Енергоефективність:

Зниження витрат на енергію є важливим напрямом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Впровадження енергоефективних технологій та обладнання дозволяє знижувати витрати на енергоспоживання, підвищувати продуктивність праці та забезпечити стабільну якість продукції.

12. Поліпшення використання основних засобів:

Поліпшення використання основних фондів має велике значення з наступних причин. Ефективне використання ресурсів: Краще використання основних фондів дозволяє оптимізувати використання ресурсів, що дозволяє економити кошти та підвищувати ефективність виробництва. Підвищення конкурентоспроможності: Покращення використання основних фондів дозволяє підвищити якість та кількість виробленої продукції, що робить підприємство більш конкурентоспроможним на ринку. Зменшення витрат: Оптимізація використання основних фондів дозволяє зменшити витрати на ремонт, обслуговування та заміну обладнання, що підвищує прибутковість підприємства. Збільшення продуктивності праці: Ефективне використання основних фондів допомагає підвищити продуктивність праці, оскільки робочі процеси стають більш автоматизованими та ефективними. Поліпшення використання основних фондів є важливою стратегією для підвищення ефективності та конкурентоспроможності підприємства.

ВИСНОВКИ

Метою даної кваліфікаційної роботи було дослідження ефективності використання виробничої потужності ПП «ТРАНС-АТЛАС» та розробка рекомендацій щодо її підвищення. Для досягнення цієї мети було розглянуто теоретичні засади ефективності використання виробничої потужності підприємства, проведено аналіз техніко-економічних характеристик діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС», оцінено ефективність виробничо-господарської та фінансово-економічної діяльності підприємства, а також розроблено витримувє підвищення ефективності використання виробничої потужності. У першому розділі роботи були розглянуті теоретичні аспекти ефективності використання виробничої потужності підприємства. Було визначено економічну сутність, зміст і структуру виробничої потужності підприємства. Виробнича потужність підприємства є сукупністю ресурсів, які використовуються для виробництва продукції або надання послуг. Вона включає в себе технічні, технологічні, організаційні та інші ресурси, які забезпечують виробничий процес. Було розглянуто види, чинники формування та фактори, що впливають на використання виробничої потужності підприємства. Основними чинниками формування виробничої потужності є технічні ресурси (обладнання, техніка), людські ресурси (персонал), організаційні ресурси (системи управління), технологічні ресурси (технології виробництва) та фінансові ресурси. Факторами, що впливають на використання виробничої потужності, є рівень завантаженості обладнання, ефективність використання ресурсів, організація виробничих процесів, рівень кваліфікації працівників та інші. Методичні підходи до оцінки ефективності використання виробничої потужності підприємства включають кількісні та якісні методи аналізу. Кількісні методи включають кількісні розрахунок коефіцієнтів завантаженості обладнання, продуктивності праці, витрат на одиницю продукції та інших показників. Якісні методи включають експертні оцінки, аналіз організаційної структури підприємства, оцінку рівня

кваліфікації працівників та інших аспектів У другому розділі роботи було проведено аналіз діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС». Було встановлено, що підприємство є транспортним і основним видом діяльності є вантажний автомобільний транспорт. Підприємство забезпечує своєчасну доставку вантажів та високу якість обслуговування клієнтів. Аналіз техніко-економічних характеристик діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС» показав стабільне зростання доходів, прибутків та активів підприємства за останні три роки. Це свідчить про ефективне управління підприємством та його здатність адаптуватися до змін ринкових умов. Було встановлено, що підприємство активно інвестує у розвиток матеріально-технічної бази, модернізацію автопарку та впровадження сучасних технологій, що забезпечує високий рівень обслуговування клієнтів та підвищує конкурентоспроможність підприємства на ринку транспортних послуг. Аналіз ефективності виробничо-господарської діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС» показав, що підприємство демонструє високу ефективність використання трудових ресурсів та транспортних засобів. Важливим аспектом є також ефективне управління витратами та оптимізація виробничих процесів, що забезпечує конкурентоспроможність підприємства на ринку гракошурних послуг. Аналіз фінансово-економічної діяльності ПП «ТРАНС-АТЛАС» показав стабільний розвиток підприємства, зростання доходів та прибутків, поліпшення показників ліквідності та платоспроможності, а також зниження фінансових ризиків. Підприємство демонструє високу ефективність використання своїх ресурсів, що започує його конкурентоспроможність на ринку транспортних послуг. На основі проведеного аналізу були розроблені напрями підвищення ефективності використання виробничої потужності ПП «ТРАНС-АТЛАС». Основними напрямами є впровадження сучасних технологій, модернізація автопарку, підвищення кваліфікації працівників, оптимізація виробничих процесів та зниження витрат на енергію. Впровадження сучасної системи управління транспортом (TMS) дозволяє оптимізувати маршрути перевезень, знижувати витрати на паливо та технічне обслуговування транспортних засобів, підвищувати завантаженість автопарку та скорочувати час простоїв. Система

управління транспортом також дозволяє відстежувати місцезнаходження транспортних засобів в режимі реального часу, що підвищує безпеку перевезень та дозволяє оперативно реагувати на зміни умов руху. Впровадження електронного документообігу дозволяє автоматизувати процеси оформлення, знижувати витрати на паперовий документообіг, підвищувати швидкість та точність обробки інформації. Електронний документообіг також дозволяє забезпечити прозорість та контроль за виконанням замовлень, що підвищує якість обслуговування клієнтів. Модернізація автопарку є важливим напрямом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Придбання нових, більш економічних та екологічно чистих транспортних засобів дозволяє знижувати витрати на паливо та технічне обслуговування, підвищувати надійність та безпеку перевезень. Підвищення кваліфікації працівників є важливим аспектом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Запровадження програм навчання та підвищення кваліфікації для працівників дозволяє забезпечити їх необхідним знаннями та навичками для ефективного виконання своїх обов'язків. Це включає навчання з використання сучасних технологій, технічного обслуговування та ремонту обладнання безпеки праці та управління виробничими процесами. Оптимізація виробничих процесів є важливим напрямом підвищення ефективності використання виробничої потужності. Впровадження сучасних методів управління виробництвом, автоматизація виробничих процесів, оптимізація логістичних процесів та зниження витрат на виробництво дозволяють підвищити ефективність використання виробничої потужності підприємства. Зниження витрат на енергію є важливим напрямом підвищення ефективності використання виробничих потужностей. Використання альтернативних джерел енергії дозволяє знижувати запит підприємства від традиційних енергоносіїв та забезпечувати стабільне енергопостачання. Це включає впровадження сонячних панелей, вітрових електростанцій та інших альтернативних джерел енергії, що дозволяє знижувати витрати на енергоспоживання та забезпечувати стабільну роботу підприємства. Таким чином, результати даної кваліфікаційної роботи

дозволяють зробити висновок, що ПП «ТРАНС-АТЛАС» демонструє стабільний розвиток, зростання доходів та прибутків, ефективне управління ресурсами та високий рівень обслуговування клієнтів. Впровадження запропонованих напрямів підвищення ефективності використання проблічної потужності дозволить підприємству забезпечити стабільно зростання фінансових показників, підвищити конкурентоспроможність на ринку транспортних послуг та забезпечити високий рівень якості надання послуг. Досягнення поставлених у кваліфікаційній роботі завдань та реалізація запропонованих заходів сприятимуть подальшому успішному розвитку підприємства, забезпечує його стабільне фінансове становище та високу ефективність використання виробничих потужностей

М. С. Шурок

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Александрова В. О., Чайка Т. Ю., Коротких Н. О. Економіка підприємства: ефективне використання основних засобів. URL: <http://es.khpi.edu.ua/article/download/256828/253792/590974> (дата звернення: 18.05.2024).

2. Ареф'єва О. В., Сафонік Н. П., Дудік, А. О. Стратегічний аналіз розвитку транспортних підприємств в умовах інноваційних тенденцій. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління. 2023. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-16> (дата звернення: 29.05.2024).

3. Ареф'єва О., Годун В. Стратегізація підвищення конкурентоспроможності підприємства на ринку транспортних послуг. *Економіка та суспільство*. 2023. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-16> (дата звернення: 27.05.2024).

4. Ареф'єва О., Пілецька С., Лістрова М. Формування конкурентної стратегії підприємства в системі антикризового управління. *Економіка та суспільство*. 2022. DOI : <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-7-04-16> (дата звернення: 21.05.2024).

5. Ареф'єва О. В., Вовк О. М., Дмитрик Х. Ю. Стратегічні орієнтири реалізації інноваційного потенціалу транспортних підприємств при відбудові економіки. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/xmlui/handle/123456789/9808> (дата звернення: 22.05.2024).

6. Багров В.П., Багрова І.В. Економічний аналіз: навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2022. 160 с.

7. Балахонова О. В. Узагальнення складових економічного потенціалу підприємства і механізм його розвитку. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. №4. С. 98-115.

8. Білоцерківська Л., Мещеряков В. Ефективність використання потенціалу підприємства і шляхи її підвищення. URL:

<https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19156/1/598-600.pdf> (дата звернення: 01.06.2024).

9. Волобой А. Є. Застосування економіко-математичних методів та моделей в управлінні підприємством. URL: <http://www.confcontact.com/2020-ekonomika-i-menedzhment/9-voloboy.pdf> (дата звернення: 25.05.2024).

10. Воронкова Т. Є., Вовкодав А. Ю. *Діагностика виробничого потенціалу підприємства*. 2021. URL: <http://srd.pgasa.dp.ua:8080/bitstream/123456789/5275/1/Voronkova.pdf> (дата звернення: 22.05.2024).

11. Глух В. В. *Особливості формування та аналізу активів підприємства*. 2021. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/84383> (дата звернення: 25.05.2024).

12. Іщенко Н. Шляхи підвищення ефективності господарської діяльності підприємства. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/78e9451b-c97c-4f8a-946e-0ef4acbc817f/content#page=107> (дата звернення: 22.05.2024).

13. Кліщ А. В. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. 2023. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/handle/123456789/40258> (дата звернення: 21.05.2024).

14. Козюка В.В., Родіонової Л.А. *Історія економіки та економічної думки: підручник* / В. В. Козюка, Л. А. Родіонової. Тернопіль, 2015. 21 с.

15. Красновид Р. С. Еколого-економічне обґрунтування підвищення ефективності використання ресурсів підприємства. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/81735> (дата звернення: 19.05.2024).

16. Кругляк Г. С. Аналіз виробничого потенціалу підприємства та резерви підвищення ефективності його використання. 2022. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/7240> (дата звернення: 23.05.2024).

17. Ляшук О. Л., Плекан У. М., Рожко Н.Я., Цьонь О.П. Удосконалення соціальної функції транспортної галузі України. *Центральноукраїнський науковий вісник. Технічні науки*. 2022. Вип. 6(37). ч.І. С. 157-166.

18. Мачкалян Д. Р. Оцінювання конкурентних переваг підприємства. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b918d6cc-3989-4ea3-b560-eedfca11649f/content> (дата звернення: 26.05.2024).
19. Мирон М. М. Управління виробничим потенціалом підприємства. URL: <https://ela.kpi.ua/items/8e22df7a-8ce6-458a-bfe4-eb74d0813357> (дата звернення: 29.05.2024).
20. Ніконенко І. І. Підвищення ефективності технічного обслуговування та ремонту автомобілів на автотранспортному підприємстві. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/12222/1/Nikonenko_II_KR_208_2021.pdf (дата звернення: 28.05.2024).
21. Олішевська Ю. О. Аналіз економічної сутності та значення потенціалу підприємства в сучасних умовах. *Вісник студентського наукового товариства «ВАТРА» Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ*. URL: http://www.vtei.com.ua/doc/2023/vatra2004/zb7_162.pdf (дата звернення: 21.05.2024).
22. Павлова Г., Сірко А., Чернецька Д. Аналіз ефективності використання основних засобів та її впливу на роботу підприємства в цілому. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. №13(27). URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/7247/7288/7291> (дата звернення: 28.05.2024).
23. Пілецька С. Т., Колесников С. О., Кришевич, В. Є. Фінансовий потенціал підприємства: формальні характеристики. *Editorial board*. 2021. №276. URL: <https://isg-konf.com/uk/i-international-science-conference-on-multidisciplinary-research-ua/> (дата звернення: 29.05.2024).
24. Романюк Л. М. Економіка підприємства та інноваційна діяльність. URL: <https://dspace.kntu.kr.ua/handle/123456789/11648> (дата звернення: 22.05.2024).
25. Рябенко В. В., Полішко Я. А. Структура виробничого потенціалу підприємства. *Проблеми управління підприємств у сучасних умовах*. 2023. №50. URL: <https://dspace.nuft.edu.ua/server/api/core/bitstreams/590d82d2-6384-4925-bee4-0ea5d2d83cfd/content> (дата звернення: 26.05.2024).

26. Сімкова Т.О. Управління конкурентоспроможністю підприємства. *Сучасні підходи до креативного управління економічними процесами: ІХ всеукр. наук.-практ. конф. для студ. та молодих учених*, 19 квітня 2018 р.: тези доп. К.: НАУ, 2018. С. 118.

27. Сімкова Т.О., Борисюк І.О. Формування системи управління ресурсним потенціалом транспортного підприємства. *Інфраструктура ринку*. 2020. №43. С. 15-18.

28. Сімкова Т.О., Гріневич В.В. Економічна ефективність діяльності автотранспортного підприємства. *Innovative development of science and education: Abstracts of III International Scientific and Practical Conference*. Athens, Greece, 24-26 May, 2020. P. 498-502.

29. Сімкова Т.О., Зозуля І.М. Система забезпечення конкурентоспроможності транспортних підприємств. *Інфраструктура ринку*. 2019. №27. С. 217-222.

30. Сімкова Т.О., Лисиця Ю.Б. Особливості управління якістю послуг транспортних підприємств. *Сучасні проблеми глобалізаційних процесів у світовій економіці* : міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 12 листопада. 2018 р. К. : НАУ, 2018. С. 125–126.

31. Тищенко О. О. Управління розвитком виробничого потенціалу підприємства в умовах обмеженості ресурсів. *Браславські читання. Економіка XXI століття: національний та глобальний виміри*: збірник матеріалів XII Міжвузівської наукової-практичної студентської конференції, м. Одеса, 27 жовтня 2021 року. Одеса, ОДАУ. 2021. 150 с.

32. Шевчук Н. Р. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах обмежених ресурсів. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/15397/1/Shevchuk_OV_KR_2023.pdf (дата звернення: 22.05.2024).

33. Шелест П. Розробка та обґрунтування стратегії розвитку підприємства. *Věda a perspektivy*. 2022. №5(12). DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5\(12\)-37-50](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-5(12)-37-50) (дата звернення: 18.05.2024).

34. Щегельська К. А. Оцінювання ефективності використання технічних засобів підприємства в сучасних умовах господарювання. *Економіка підприємства: теорія та практика*: матеріали XII Всеукр. студент. наук.-практ. Інтернет-конф. (20-21 квіт. 2023 р.) / Луцьк: ВІП ЛНТУ. 2023. С. 43-44.

35. Яновський П.О. Пасажирські перевезення: навчальний посібник. К.: НАУ, 2021. 469 с.

36. Kwilinski A., Kuzior A. Cognitive technologies in the management and formation of directions of the priority development of industrial enterprises. *Management Systems in Production Engineering*, 2020, 28(2), 133-138.

37. Razinkov P. I., Martynov D. V., Razinkova, O. P. (2019). Assessment of the economic potential of the enterprise. *Humanities & Social Sciences Reviews*. 2019, 7(5), 1173-1179.

38. Rozhko N., Plekan U., Tson O., Matviishyn A. Digitalization of truck companies: current challenges and development prospects. *Central Ukrainian Scientific Bulletin. Technical Sciences*, 2022, Col. 6(37): 208-214

39. Shao S., Hu Z., Cao J., Yang L., Guan, D. (2020). Environmental regulation and enterprise innovation: a review. *Business strategy and the environment*. 2020, 29(3), 1465-1478.

40. Suoniemi S., Meyer-Waarden L., Munzel A., Zablah A. R., Straub D. Big data and firm performance: The roles of market-directed capabilities and business strategy. *Information & Management*. 2020, 57(7), 103365.